

Programa definitiu

Programa definitiu / Final program

15 - 18 de Març de 2011

15 -18 de Marzo de 2011 / 15 - 18 March 2011

Barcelona

Congrés internacional

Congreso internacional / International conference

Espai urbà, memòria i ciutadania

Restauracions, transmissions i ressignificacions del patrimoni democràtic

Espacio urbano, memoria y ciudadanía

Restauraciones, transmisiones y resignificaciones del patrimonio democrático

Urban space, memory and citizenry

Restoration, transmission and resignification of the democratic legacy

Organitzadors

Organizadores / Organized by

PRESENTACIÓ

El tractament, la preservació i la ressignificació dels espais memorials, els diàlegs conflictius que hi manté la ciutadania, la seva inclusió en el patrimoni democràtic o la seva exclusió d'aquest patrimoni, constitueixen elements de gran importància i alta densitat simbòlica en la configuració de la memòria pública, nacional i internacional.

L'interès per aquesta temàtica relativa als espais de memòria s'ha expressat en una demanda creixent d'informació, criteris analítics i d'actuació concreta, en una nombrosa bibliografia, i en la proliferació d'exposicions, iniciatives culturals i actuacions territorials diverses.

Amb l'objectiu de promoure l'intercanvi de coneixements i aproximacions al tractament d'aquests espais, el CEFID-UAB i el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya convoquen el Congrés internacional *Espai urbà, memòria i ciutadania. Restauracions, transmissions i ressignificacions del patrimoni democràtic*.

El congrés incorporarà l'experiència de grups de recerca, institucions, col·lectius i especialistes que actuen en aquest àmbit tant a Europa com a Amèrica, tot recollint les diferents reflexions intel·lectuals que contribueixen a la comprensió i a la definició dels usos d'aquest patrimoni i considerant la implicació de les noves tecnologies en la determinació dels espais i el diàleg amb ells. Per tant, s'adreça a investigadors que treballen en l'ampli i complex camp de la memòria, però també a professionals de la gestió del patrimoni i a persones actives en les xarxes socials interessades en aquest camp. En definitiva, té el doble objectiu d'aprofundir en el debat científic i afavorir la transferència a la societat dels resultats d'aquest debat.

PRESENTACIÓN

El tratamiento, la preservación y la resignificación de los espacios memoriales, los diálogos conflictivos que con ellos mantiene la ciudadanía, su inclusión en el patrimonio democrático o su exclusión del mismo, constituyen elementos de gran importancia y alta densidad simbólica en la configuración de la memoria pública, nacional e internacional.

El interés por esta temática relativa a los espacios de memoria se ha expresado en una demanda creciente de información, criterios analíticos y de actuación concreta, en una abundante bibliografía, y en la proliferación de exposiciones, iniciativas culturales y actuaciones territoriales diversas.

Con el objetivo de promover el intercambio de conocimientos y aproximaciones al tratamiento de estos espacios, el CEFID-UAB y el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya convocan el Congreso internacional *Espacio urbano, memoria y ciudadanía. Restauraciones, transmisiones y resignificaciones del patrimonio democrático*.

El congreso incorporará la experiencia de grupos de investigación, instituciones, colectivos y especialistas que actúan en este ámbito tanto en Europa como en América, recogiendo las distintas reflexiones intelectuales que contribuyen a la comprensión y a la definición de los usos de este patrimonio y considerando la implicación de las nuevas tecnologías en la determinación de los espacios y el diálogo con ellos. Por lo tanto, se dirige a investigadores que trabajan en el amplio y complejo campo de la memoria, pero también a profesionales de la gestión del patrimonio y a personas activas en las redes sociales interesadas en este campo. En definitiva, tiene el doble objetivo de profundizar en el debate científico y favorecer la transferencia a la sociedad de los resultados de dicho debate.

PRESNTATION

The treatment, preservation and resignification of memorial spaces, the conflictual relationship between the citizenry and them, and their inclusion in or exclusion from the democratic heritage are all matters of great importance, laden with symbolic weight in the configuration of public memory, both national and international.

Interest in this topic relative to memorial spaces has been expressed in the growing demand for information, analytical criteria and concrete action, in a vast literature, and in a proliferation of exhibitions, cultural initiatives and various territorial actions.

With the aim of fostering the exchange of knowledge and approaches toward the treatment of these spaces, CEFID-UAB and the Democratic Memorial of the Generalitat de Catalunya have called an international conference with the title *Urban space, memory, and citizenry: Restoration, transmission and resignification of the democratic legacy*.

The conference will bring together the experience of research teams, institutions, groups and experts acting in this area, in both Europe and the Americas. It will thus gather the various intellectual reflections that contribute to the understanding and the use of this heritage. At the same time, it will take in account the use of new technologies in the determination of and dialogue with the spaces. The conference is hence aimed at researchers working on the broad and complex field of memory, but also at heritage management professionals as well as at activists from the social networks which are interested in this field. To sum up, the conference's aim is two-fold: deepening the scientific debate and promoting the transfer of that debate's results to society.

PROGRAMA / Programa / Program

DIMARTS / Martes / Tuesday, 15 DE MARÇ / Marzo / March

19:00 h. Acte d'inauguració

- Conferència inaugural a càrrec de Reyes Mate (Consejo Superior de Investigaciones Científicas, CSIC)

La inauguració tindrà lloc a l'Auditori de l'Espai Memorial Democràtic,
Via Laietana, 69, Barcelona

DIMECRES / Miércoles / Wednesday, 16 DE MARÇ / Marzo / March

9:00 h. Recollida de documentació i acreditacions

Primera sessió: Polítiques

Moderadora: Carme Molinero (Universitat Autònoma de Barcelona, UAB, i Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica, CEFID)

9:30 h. Museu ecumènic i ciutat immoral: l'univers simbòlic de la reconciliació administrativa. Ricard Vinyes (Universitat de Barcelona, UB, i CEFID)

10:30 h. La constitució del patrimoni democràtic a l'espai urbà europeu. De París a Berlín. Régine Robin (Université du Québec en Montréal i Center for European Studies de Harvard)

11:30 h. Col·loqui

12:00 h. Descans

12:30 h. Caiguda i ascens de les memòries nacionals jueva i polonesa. Idith Zertal (Institut für Jüdische Studien, Universitat de Basilea)

13:30 h. Col·loqui

14:00 h. Fi de la sessió matinal

16:30 h. Taller: Espais urbans

Moderadora: Montserrat Duch (Universitat Rovira i Virgili, URV)

- Les narratives dels llocs de memòria a Buenos Aires, Argentina. El “Nunca más” al carrer. Emilio Crenzel (Universidad de Buenos Aires y Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas –CONICET–, Argentina)
- Els discursos memorials a la ciutat de Barcelona. Manel Risques (UB i CEFID)
- Presentació del mapa i la recerca “Memòria democràtica a Barcelona”. Ricard Conesa (Memorial Democràtic) i Oriol López (Associació Conèixer Història)

19:00 h. Final de la sessió

Congrés internacional

Espai urbà, memòria i ciutadania

Restauracions, transmissions i ressignificacions del patrimoni democràtic

19:00 h. Acto de inauguración

- Conferencia inaugural a cargo de Reyes Mate (Consejo Superior de Investigaciones Científicas, CSIC)

La inauguración tendrá lugar en el Auditorio del Espai Memorial Democràtic,

Via Laietana, 69, Barcelona

19:00 h. Opening session

- Opening Speech by Reyes Mate (Consejo Superior de Investigaciones Científicas, CSIC)

The opening will take place in the Democratic Memorial Auditorium,

Via Laietana, 69, Barcelona

9:00 h. Recogida de documentación y acreditaciones

Primera sesión: Políticas

Moderadora: Carme Molinero (Universitat Autònoma de Barcelona, UAB, and Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica, CEFID)

9:30 h. Museo ecuménico y ciudad inmoral: el universo simbólico de la reconciliación administrativa. Ricard Vinyes (Universitat de Barcelona, UB, and CEFID)

10:30 h. La constitución del patrimonio democrático en el espacio urbano europeo. De París a Berlín. Régine Robin (Université du Québec en Montréal y Center for European Studies de Harvard)

11:30 h. Coloquio

12:00 h. Descanso

12:30 h. Caída y ascenso de las memorias nacionales judía y polaca. Idith Zertal (Institut für Jüdische Studien, Universidad de Basilea)

13:30 h. Coloquio

14:00 h. Fin de la sesión matinal

16:30 h. Taller: Espacios urbanos

Moderadora: Montserrat Duch (Universitat Rovira i Virgili, URV)

- Las narrativas de los lugares de memoria en Buenos Aires, Argentina. El “Nunca más” en la calle. Emilio Crenzel (Universidad de Buenos Aires y Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas –CONICET–, Argentina)
- Los discursos memoriales en la ciudad de Barcelona. Manel Risques (UB i CEFID)
- Presentación del mapa y la investigación “Memòria democràtica a Barcelona”. Ricard Conesa (Memorial Democràtic) y Oriol López (Associació Conèixer Història)

19:00 h. Final de la sesión

9:00 h. Collection of documentation and credentials

First session: Policies

Moderator: Carme Molinero (Universitat Autònoma de Barcelona, UAB, and Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica, CEFID)

9:30 h. Ecumenical museum and immoral city: the symbolic universe of administrative reconciliation. Ricard Vinyes (Universitat de Barcelona, UB, and CEFID)

10:30 h. The making of the democratic heritage in the European urban space. From Paris to Berlin. Régine Robin (Université du Québec en Montréal and Center for European Studies of Harvard)

11:30 h. Discussion

12:00 h. Break

12:30 h. The fall and rise of national memories, Jewish and Polish. Idith Zertal (Institut für Jüdische Studien, University of Basel)

13:30 h. Discussion

14:00 h. End of the morning session

16:30 h. Workshop: Urban spaces

Moderator: Montserrat Duch (Universitat Rovira i Virgili, URV)

- The narratives of memorial sites in Buenos Aires, Argentina. The “Nunca más” in the streets. Emilio Crenzel (Universidad de Buenos Aires and Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas –CONICET–, Argentina)
- Memorial discourses in the city of Barcelona. Manel Risques (UB i CEFID)
- Presentation of the map and the research “Democratic memory in Barcelona”. Ricard Conesa (Memorial Democràtic) and Oriol López (Associació Conèixer Història)

19:00 h. End of the session

DIJOUS / Jueves / Thursday, 17 DE MARÇ / Marzo / March

Segona sessió: Patrimoni memorial

Moderador: *Borja de Riquer* (UAB i CEFID)

9:30 h. El patrimoni democràtic: entre el valor cívic i el valor afegit.
Montserrat Iriarte (antropòloga i museògrafa)

10:30 h. Fronteres i exilis: intervencions memorials, preservació dels valors democràtics i socialització d'una història compartida. *Jordi Font Agulló* (Museu Memorial de l'Exili, La Jonquera)

11:30 h. Col·loqui

12:00 h. Descans

12:30 h. L'art de la memòria / la memòria de l'art. Alguns projectes d'Europa, Llatinoamèrica i Àsia. *Horst Hoheisel* (artista)

13:30 h. Col·loqui

14:00 h. Fi de la sessió matinal

16:30 h. Taller: Mitjans i narratives

Moderador: *Laura Solanilla* (Universitat Oberta de Catalunya, UOC)

- L'espai televisiu, entre l'espectacle i la producció memorial. *Claudia Feld* (Universidad de Buenos Aires i CONICET, Argentina)
- Internet, un espai d'accio i associació memorial. *Inès Garriga* (Fundació Digitalent de noves tecnologies i xarxes socials, Barcelona)
- Fotografia i memòria. *Laura Terré* (historiadora de la fotografia i comissària d'exposicions)

19:00 h. Final de la sessió

Segunda sesión: Patrimonio memorial

Moderador: *Borja de Riquer* (UAB y CEFID)

9:30 h. El patrimonio democrático: entre el valor cívico y el valor añadido.
Montserrat Iniesta (antropóloga y museógrafa)

10:30 h. Fronteras y exilios: intervenciones memoriales, preservación de los valores democráticos y socialización de una historia compartida. *Jordi Font Agulló* (Museu Memorial de l'Exili, La Jonquera)

11:30 h. Coloquio

12:00 h. Descanso

12:30 h. El arte de la memoria / la memoria del arte. Algunos proyectos de Europa, Latinoamérica y Asia. *Horst Hoheisel* (artista)

13:30 h. Coloquio

14:00 h. Fin de la sesión matinal

16:30 h. Taller: Medios y narrativas
 Moderator: *Laura Solanilla* (Universitat Oberta de Catalunya, UOC)

- El espacio televisivo, entre el espectáculo y la producción memorial. *Claudia Feld* (Universidad de Buenos Aires y CONICET, Argentina)
- Internet, un espacio de acción y asociación memorial. *Inès Garriga* (Fundación Digitalent de nuevas tecnologías y redes sociales, Barcelona)
- Fotografía y memoria. *Laura Terré* (historiadora de la fotografía y comisaria de exposiciones)

19:00 h. Fin de la sesión

Second session: Memorial heritage

Moderator: *Borja de Riquer* (UAB and CEFID)

9:30 h. The democratic heritage: between the civic value and the added value.
Montserrat Iniesta (anthropologist and museologist)

10:30 h. Borders and exiles: memorial interventions, preservation of democratic values and socialization of a shared history. *Jordi Font Agulló* (Museu Memorial de l'Exili, La Jonquera)

11:30 h. Discussion

12:00 h. Break

12:30 h. The Art of Memory / the Memory of art. Some projects from Europe, Latin America and Asia. *Horst Hoheisel* (artist)

13:30 h. Discussion

14:00 h. End of the morning session

16:30 h. Workshop: Media and narratives
 Moderator: *Laura Solanilla* (Universitat Oberta de Catalunya, UOC)

- The TV space, between show business and memorial production. *Claudia Feld* (Universidad de Buenos Aires and CONICET, Argentina)
- Internet, an space for memorial action and association. *Inès Garriga* (Fundació Digitalent de noves tecnologies i xarxes socials, Barcelona)
- Photography and memory. *Laura Terré* (photography historian and exhibitions organizer)

19:00 h. End of the session

DIVENDRES / Viernes / Friday, 18 DE MARÇ / Marzo / March

Tercera sessió: Ciutadania i memòria

Moderador: *Francesc Vilanova* (UAB i CEFID)

9:30 h. Barcelona i la defensa del patrimoni democràtic. *Ferran Mascarell* (conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya)

10:30 h. Les marques territorials de la memòria. *Elizabeth Jelin* (CONICET i Núcleo de Estudios sobre la Memoria-Instituto de Desarrollo Económico y Social, Argentina)

11:30 h. Col·loqui

12:00 h. Descans

12:30 h. Els discursos memorials a Catalunya, actuacions territorials i resistències urbanes d'un patrimoni emergent. *Jordi Guixé* (Memorial Democràtic)

14:00 h. Fi de la sessió matinal

16:30 h. Taller: Intervencions

Moderadora: *Maria Campillo* (UAB i CEFID)

- Llocs de memòria com a escenaris d'acció política: recerques a Santiago de Xile. *Isabel Piper Shafir* (Universidad de Chile)

- Els espais de dol com espais públics de memòria: les fosses comunes de la guerra civil i la repressió franquista. *Conxita Mir* (Universitat de Lleida, UdL)

18:30 h. Cloenda

- Conferència de cloenda, a càrrec de *Maria Barbal* (escriptora)
La cloenda tindrà lloc a l'Auditori de l'Espai Memorial Democràtic, Via Laietana 69, Barcelona

Tercera sesión: Ciudadanía y memoria

Moderador: *Francesc Vilanova* (UAB y CEFID)

9:30 h. Barcelona y la defensa del patrimonio democrático. *Ferran Mascarell* (consejero de Cultura de la Generalitat de Catalunya)

10:30 h. Las marcas territoriales de la memoria. *Elizabeth Jelin* (CONICET y Núcleo de Estudios sobre la Memoria-Instituto de Desarrollo Económico y Social, Argentina)

11:30 h. Coloquio

12:00 h. Descanso

12:30 h. Los discursos memoriales en Catalunya, actuaciones territoriales y resistencias urbanas de un patrimonio emergente. *Jordi Guixé* (Memorial Democràtic)

14:00 h. Fi de la sessió matinal

16:30 h. Taller: Intervenciones

Moderadora: *Maria Campillo* (UAB y CEFID)

- Lugares de memoria como escenarios de acción política: investigaciones en Santiago de Chile. *Isabel Piper Shafir* (Universidad de Chile)
- Los espacios de duelo como espacios públicos de memoria: las fosas comunes de la guerra civil y la represión franquista. *Conxita Mir* (Universitat de Lleida, UdL)

18:30 h. Clausura

- Conferencia de clausura, a cargo de *Maria Barbal* (escritora)

La clausura tendrá lugar en el Auditorio del Espai Memorial Democràtic, Via Laietana 69, Barcelona

Third session: Citizenry and memory

Moderator: *Francesc Vilanova* (UAB and CEFID)

9:30 h. Barcelona and the defense of the democratic heritage. *Ferran Mascarell* (minister of Culture of the Generalitat de Catalunya)

10:30 h. Memory's imprints upon territory. *Elizabeth Jelin* (CONICET and Núcleo de Estudios sobre la Memoria-Instituto de Desarrollo Económico y Social, Argentina)

11:30 h. Discussion

12:00 h. Break

12:30 h. Memorial discourses in Catalonia: territorial actions and urban resistences of an emerging heritage. *Jordi Guixé* (Memorial Democràtic)

14:00 h. End of the morning session

16:30 h. Workshop: Interventions

Moderator: *Maria Campillo* (UAB and CEFID)

- Memorial sites as an stage for political action: research in Santiago de Chile. *Isabel Piper Shafir* (Universidad de Chile)
- The mourning spaces as public memorial spaces: the common graves from the Civil War and the Francoist repression. *Conxita Mir* (Universitat de Lleida, UdL)

18:30 h. Closing session

- Closing speech, by *Maria Barbal* (writer)

The closing session will take place in the Democratic Memorial Auditorium, Via Laietana 69, Barcelona

SEUS DEL CONGRÉS / Sedes del congreso / Conference venues

Actes d'inauguració i cloenda

Actos de inauguración y clausura / Opening and closing sessions

Auditori de l'Espai Memorial Democràtic, Via Laietana, 69, Barcelona

Sessions

Sesiones / Sessions

Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), Plaça del Rei, s/n, Barcelona

COMITÈ CIENTÍFIC / Comité científico / Scientific committee

Xavier Domènech (UAB)

Jordi Font Agulló (Museu Memorial de l'Exili)

Jordi Guixé (Memorial Democràtic)

Martí Marín (UAB)

Carme Molinero (UAB)

Manel Risques (UB)

Francesc Vilanova (UAB)

Ricard Vinyes (UB)

Pere Ysàs (UAB)

Espai urbà, memòria i ciutadania

Restauracions, transmissions i ressignificacions del patrimoni democràtic

Espacio urbano, memoria y ciudadanía

Restauraciones, transmisiones y ressignificaciones del patrimonio democrático

Urban space, memory and citizenry

Restoration, transmission and resignification of the democratic legacy

CONDICIONS DE PARTICIPACIÓ / CONDICIONES DE PARTICIPACIÓN / TERMS

Per participar en el congrés cal inscriure-s'hi i abonar una quota de 35 euros. El termini d'inscripció es tancarà el 3 de març de 2011.

Para participar en el congreso es preciso inscribirse y abonar una cuota de 35 euros. El plazo de inscripción se cerrará el 3 de marzo de 2011 .

Participation in the conference requires registration; the registration fee is 35 euros. The registration period will close on March 3, 2011.

FORMA DE PAGAMENT / FORMA DE PAGO / METHOD OF PAYMENT

Transferència bancària a favor del Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (CEFID-UAB)

Número de compte bancari: 2013-1356-80-0200006043

Envieu el justificant d'ingrés i el formulari d'inscripció adjunt, emplenat amb les vostres dades, a:

CEFID, Mòdul de Recerca, Parc de Recerca de la UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

O, en format digital, a: **ce.efid@uab.cat**

Transferencia bancaria a favor del Centro d'Estudios sobre las Épocas Franquista y Democrática (CEFID-UAB)

Número de cuenta bancaria: 2013-1356-80-0200006043

Envíe el justificante de ingreso y el formulario de inscripción adjunto, rellenado con sus datos, a:

CEFID, Mòdul de Recerca A, Parc de Recerca de la UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) España

O, en formato digital a: **ce.efid@uab.cat**

Bank transfer to the Centre d'Estudis sobre les Èpoques Franquista i Democràtica (CEFID-UAB)

No. of bank account: 2013-1356-80-0200006043

Please send your proof of payment and the attached registration form, filled out with your personal information, to:

CEFID, Mòdul de Recerca A, Parc de Recerca de la UAB, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) Spain

Or in digital format to: **ce.efid@uab.cat**

FORMULARI D'INSCRIPCIÓ / FORMULARIO DE INSCRIPCIÓN / REGISTRATION FORM

Cognoms i nom / Apellidos y nombre / Last name and first name
Adreça postal / Dirección postal / Postal address
Telèfon / Teléfono / Phone No.
Adreça electrònica / Dirección electrónica / E-mail address
Centre de treball o estudi / Centro de trabajo o estudios / Place of work or study

SEUS DEL CONGRÉS SEDES DEL CONGRESO / CONFERENCE VENUES

Actes d'inauguració i cloenda

Actos de inauguración y clausura / Opening and closing sessions

Auditori de l'Espai Memorial Democràtic, Via Laietana, 69, Barcelona

Sessions

Sesiones / Sessions

Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), Plaça del Rei, s/n, Barcelona

Per a més informació, podeu posar-vos en contacte amb l'organització del congrés mitjançant l'adreça electrònica

Para más información, pueden ponerse en contacto con la organización del congreso a través de la dirección electrónica

For further information, please contact the conference's organizers at

ce.efid@uab.cat

Organitzadors / Organizadores / Organized by:

**memorial
democràtic**

Generalitat de Catalunya
Departament de Governació
i Relacions Institucionals

CEFID UAB
Centre d'Estudis sobre les Èpoques
Franquista i Democràtica

Amb la col·laboració de / Con la colaboración de / With the cooperation of:

**HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG**
CONEX

MUHBA
MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

Público

